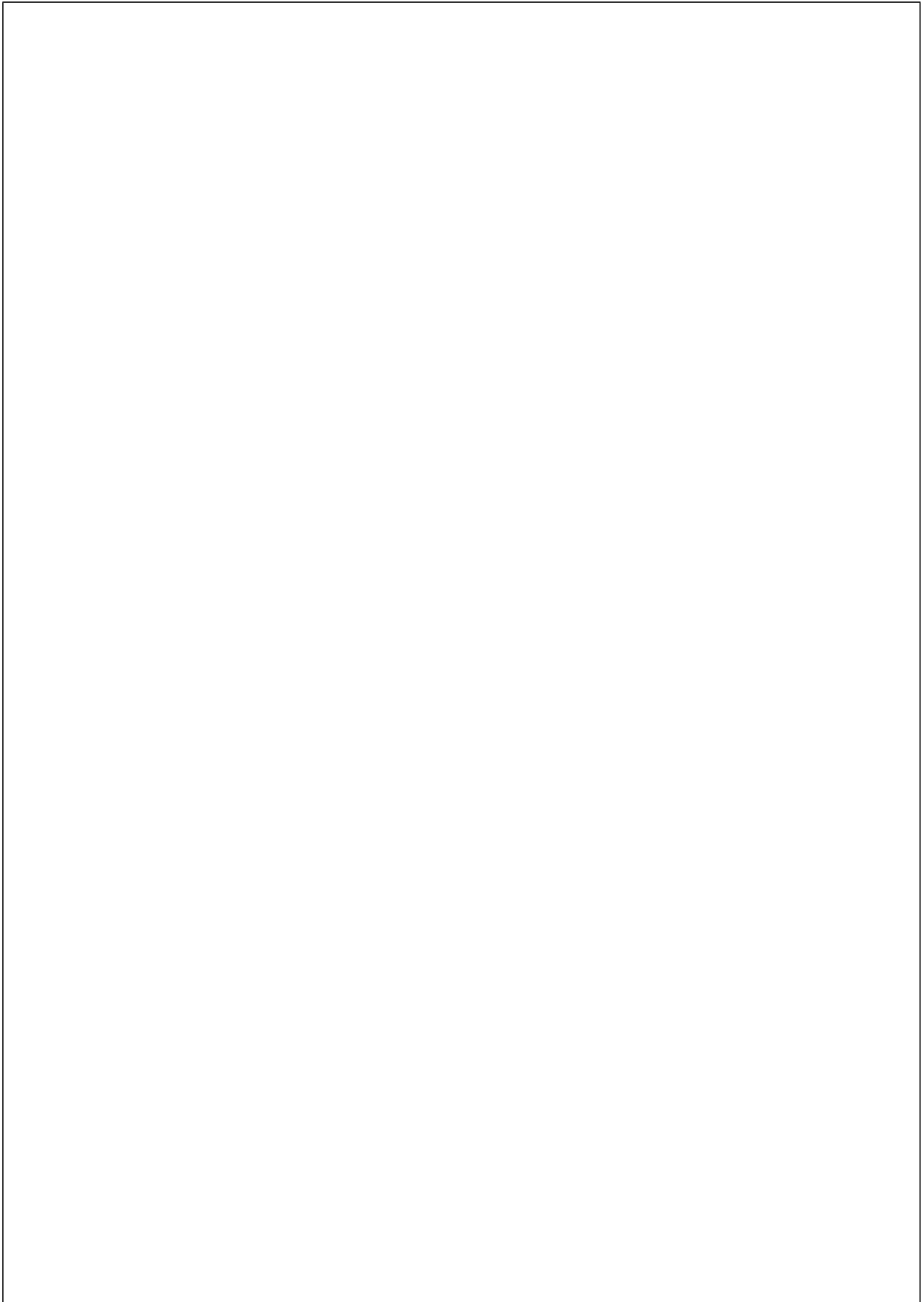

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/205173,Panstwowy-pogrzeb-ofiar-niemieckich-zbrodni-Chojnice.html>
27.02.2026, 15:30

[Nastę
ny](#)

[Powrót](#)

Państwowy pogrzeb ofiar niemieckich zbrodni - Chojnice

2 września 2024 r. w Bazylice Mniejszej pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Chojnicach odbyła się msza święta pogrzebowa szczątków ponad 700 ofiar niemieckich zbrodni odnalezionych w wyniku prac ekshumacyjnych prowadzonych przez IPN na terenie Doliny Śmierci w Chojnicach.

02.09.2024

Mszy świętej przewodniczył biskup pelpliński Ryszard Kasyna. W uroczystościach pogrzebowych uczestniczyli m.in. dyrektor Biura Prezesa IPN Jarosław Dębowski, prokurator Andrzej Pozorski, dyrektor gdańskiego oddziału IPN dr Marek Szymaniak oraz prezes IPN dr Karol Nawrocki, który powiedział, że:

- Zginęli z nienawiści – z niemieckiej nienawiści do polskości hodowanej przez dwa wieki. Niemieccy kolonizatorzy pisali wprost o misji cywilizacyjnej na wschodzie, o misji cywilizacyjnej na ziemi pomorskiej, a owoce i obraz tej misji są dzisiaj przed nami. Tona ludzkich szczątków. 700 osób zamknięte w 188 trumnach.

Po liturgii zebrani odprowadzili szczątki do przygotowanego przez Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN grobu na cmentarzu ofiar zbrodni niemieckich (ul. Gdańska, Chojnice). Podczas uroczystego apelu uczestnicy pogrzebu oddali hołd ofiarom, a w miejscu ich spoczynku delegacja, z prezesem IPN na czele złożyła wieńce.

Transmisja na kanale IPNtv

Uroczystość została zorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej we współpracy z Urzędem Miasta w Chojnicach.

Relacja z wydarzenia

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku, we współpracy z interdyscyplinarnym zespołem biegłych z zakresu archeologii, antropologii fizycznej oraz broni palnej i amunicji z Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Rzeszowskiego, prowadził od 2021 do 2024 roku działania procesowe na północnych obrzeżach Chojnic, w Dolinie Śmierci. Celem tych działań było odnalezienie zbiorowych mogił Polaków, ofiar masowych egzekucji przeprowadzonych jesienią 1939 roku oraz w styczniu 1945 roku przez niemieckie formacje.

Śledztwo zostało zainicjowane na podstawie wyników prac terenowych z 2020 roku, prowadzonych przez zespół naukowców pod kierunkiem dr. Dawida Kobiąłki. W trakcie tych badań zlokalizowano miejsce masowych egzekucji Polaków, przeprowadzonych w styczniu 1945 roku przez Niemców.

Analiza odnalezionych szczątków ludzkich wskazuje, że pochodzą one od blisko 500 osób. Te ustalenia są potwierdzone zarówno przez znaczną liczbę łusek i pocisków z broni palnej znalezionych w miejscu ekshumacji, jak i przez przedmioty znalezione przy ofiarach.

Dotychczas w śledztwie ustalono tożsamość 120 osób zamordowanych w Chojnicach w wyniku masowych egzekucji przeprowadzonych przez Niemców pod koniec stycznia 1945 roku. Jesienią 2022 roku oraz latem 2023 roku przeprowadzono kolejne etapy prac terenowych, mających na celu odkrycie innych miejsc masowych egzekucji Polaków w okolicach Chojnic.

Przed rozpoczęciem śledztwa przeprowadzono szeroko zakrojone kwerendy archiwalne, badania zdjęć lotniczych, analizy wyników lotniczego skanowania laserowego, prospekcje geofizyczne oraz badania powierzchniowe. Działania te miały na celu ustalenie przebiegu polowych umocnień Wojska Polskiego, przygotowanych latem 1939 roku na wypadek wojny. Ustalono, że po zajęciu Pomorza przez wojska niemieckie jesienią 1939 roku, umocnienia te zostały wykorzystane przez okupanta do realizacji planu eksterminacji polskiej ludności cywilnej.

W rowach strzeleckich oddziały Selbstschutzu i SS dokonały masowych zabójstw polskich obywateli, w tym lokalnej inteligencji: nauczycieli, duchownych, ziemian, urzędników państwowych (m.in. policjantów, strażników granicznych, leśników, celników, listonoszy), a także kupców, rzemieślników, rolników, członków Polskiego Związku Zachodniego oraz 218

pensjonariuszy Krajowego Zakładu Opieki Społecznej w Chojnicach.

We wrześniu 2023 roku działania prokuratora i biegłych archeologów doprowadziły do zlokalizowania fragmentu polowych umocnień wojskowych. W wykopie o wymiarach 5,5 m x 4 m odnaleziono szczątki ludzkie należące do co najmniej kilkunastu osób, a także osobiste przedmioty ofiar, takie jak ozdobne spinki do mankietów, szczoteczka do zębów, guziki, brzytwa i fragmenty odzieży.

W maju 2024 roku przystąpiono do kompleksowych działań mających na celu odnalezienie wszystkich ofiar masowych zabójstw dokonanych jesienią 1939 roku na tym terenie przez jednostki niemieckie. Prace poszukiwawcze objęły kilka hektarów, na których wykonano kilkadziesiąt wykopów ziemnych. W wyniku tych działań odnaleziono cztery masowe mogiły.

W pierwszej mogile znaleziono szczątki ludzkie w nieanatomicznym układzie, należące do co najmniej 20 osób – kobiet i mężczyzn w wieku od 20 do 40 lat. Wśród odnalezionych przedmiotów były m.in. spinki do mankietów, metalowy orzełek prawdopodobnie z czapki leśnika, różaniec, medalik z wizerunkiem Matki Boskiej, krzyżyki, klucze, guziki i fragmenty odzieży, co potwierdza, że ofiarami były osoby cywilne.

W drugiej mogile odnaleziono warstwowo ułożone szczątki ludzkie pochodzące od co najmniej stu kilkadziesięciu osób – mężczyzn w wieku około 22-30 lat. Ciała były ułożone w różnych pozycjach: na plecach, brzuchu i boku. Śledztwo i oględziny miejsca sugerują, że jest to miejsce pochówku pensjonariuszy Krajowego Zakładu Opieki Społecznej w Chojnicach, rozstrzelanych przez Niemców pod koniec października 1939 roku, a następnie ukrytych w dawnych polowych umocnieniach wojskowych.

W dwóch kolejnych mogiłach, w wykopie o długości ponad 50 metrów, również odnaleziono szczątki ludzkie, które po ekshumacji poddano badaniom antropologicznym i genetycznym w celu określenia liczby ofiar.

Zabezpieczono także łuski i pociski kalibru 7,62 mm i 9 mm, pochodzące od broni strzeleckiej typu Browning, Parabellum i Mauser, używanej przez grupy operacyjne niemieckiej policji, służby bezpieczeństwa oraz jednostki paramilitarne Selbstschutzu.

W ramach prowadzonego śledztwa, prokuratorzy Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku planują także działania w kilku innych wytypowanych miejscach na Pomorzu Gdańskim, gdzie mogą znajdować się zbiorowe mogiły ofiar tzw. „Zbrodni Pomorskiej 1939 roku”.

Dolina Śmierci w Chojnicach: prokurator GKŚZpNP o nowych faktach w śledztwie

Zobacz:

- [IPN odkrył kolejne masowe mogiły Polaków na Polach Igielskich w Dolinie Śmierci w Chojnicach](#)
- [Artykuł Zbrodnia Pomorska 1939](#)

- [Portal Zbrodnia Pomorska 1939](#)
- [Zbrodnia Pomorska na portalu Przystanek Historia](#)
- [Publikacja *Zbrodnia pomorska 1939. Początek ludobójstwa niemieckiego w okupowanej Polsce*](#)
- [Do pobrania broszura *Zbrodnia pomorska 1939*](#)

Zbrodnia Pomorska to zaplanowana akcja eksterminacyjna prowadzona przez Niemców na terenie przedwojennego województwa pomorskiego w ponad 400 miejscowościach na polskiej ludności cywilnej. Mieszkający na Pomorzu Polacy i Żydzi, przedstawiciele różnych warstw społecznych – inteligencji, duchowieństwa, robotników, właścicieli ziemskich – a także osoby chore psychicznie, zostali w pierwszych miesiącach II wojny światowej zamordowani przez oddziały Volksdeutscher Selbstschutz. Na podstawie dokumentacji ekshumacyjnej i imiennych list ustalono ok. 16 tys. ofiar. Nie jest to liczba pełna, lecz jedynie „najmniejsza z możliwych”. W historiografii przyjęło się, że według różnych szacunków zostało zamordowanych od 20 do nawet 40 tys. osób. Największym miejscem kaźni są tzw. Lasy Piaśnickie, gdzie zginęło co najmniej 10 tysięcy osób. W wyniku zniszczenia dokumentacji i spalenia przez sprawców zwłok niemożliwe jest określenie pełnej liczby ofiar.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Uroczystości pogrzebowe